

Ordförandens ruta

Späda blad har det nu varit länge. Värmen vill inte komma och fördjupa grönskan nu i mitten av maj, men tankarna är inställda på den djupare grönska som kommer och omger oss när vi spelar ute i buskarna runt om i sommarsverige. Från GSFs sida är vi engagerade i flera projekt. Spel och sångkursen i Harsa arrangerar vi tillsammans med Hälsinglands spelmansförbund (Se annons). Gå på kurs i sommar - nya låtar, nya vänner, nya intryck.

Zornmärkesuppspelningarna är det största åtagandet på många år. Ett digert och bra konsertprogram med total lokal anknytning har vi åstadkommit. Många förbundsmedlemmar har lovat att bistå med hjälp både dag och kvällstid. GSF styrelse tackar på förhand. Hoppas att ni alla andra tar er upp till Kvarnen i Högbo ett par av veckans kvällar, men framför allt på Riksspelmanssstämman på lördag den 19 juni kl 14.00. Du behövs vid allspel och uppspelning. Vi håller till vid Spelkullen vid Lusthuset, en "anrik" plats, samt i Kvarnen på kvällen. Mat och dryck finns.

Projekt digitalisering fortsätter med oförminskad fart. "Alla" låtar från Österfärnebo, Årsunda, Hedesunda, Älvkarleby och snart även Valbo finns inscannade på en hårddisk. Jag har scannat alla förbundets foton, bortåt 500 st. Det finns plats för mer. Ni som har foton med spelmän, äldre som yngre, samt noter som kanske inte finns i GSFs arkiv, hör av er till mig snarast. Vi kommer att lägga in allt material tillsammans med Hälsinglands material så att vi får ett länsarkiv i digital form. Det fysiska arkivet kommer att finnas kvar där det är, men i god ordning och med ordentliga låtförteckningar.

Jodå, snart kommer Sandvikens spelmanslags CD, sedan många år planerad och efterfrågad. Våren har präglats av ett antal helger med stor koncentration framför inspelningsmikrofonerna. Fullbordan är nära. Köp rekommenderas. Gävleborgs Ungdoms Folkbands CD kommer likaså till sommaren. Köp rekommenderas ex i Svabensverk.

eder Michael

Gästriklands Spelmansförbund *hemsida: <http://hem.passagen.se/berman/>*

GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM: 160 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR. UNGDOMSFOND PG 249888-9 VÄLKOMNAR BIDRAG !

ORDFÖRANDE:

Michael Müller Hjortstigen 8 80642 Gävle 026-519450 michael.muller@telia.com

KASSÖR:

Bertil Månsson Lindesnäs v.11 C 80628 Gävle 026-197880
bertil.mansson@teliasonera.com

SEKRETERARE:

Bertil Ridal Skolgatan 39 80645 Gävle 026-182987 bertil.ridal@home.se

LEDAMÖTER:

Helena Johansson Koppartjärns v.9 81290 Storvik 0290-31067 sture.e.johansson@swipnet.se

Sture Johansson Koppartjärns v.9 81290 Storvik 0290-31067 sture.e.johansson@swipnet.se

Bertil K Persson Övre Backbergs v.13 81293 Kungsgården 0290-37966 bertil_k40@hotmail.com

Lena Brunk Kalvnäs 3278 81010 Torsåker 0290-45105 sten.brunk@swipnet.se

SUPPLEANTER:

Åsa Pettersson Västervägen 58 81290 Storvik 0290-10600 plingvin@hotmail.com

Anders Lindborg Lingbokroken 10 81022 Årsunda 026-292102 lassasanders@hotmail.com

MEDLEMSMARIKEL / KONTAKT SSR

Pär Bäcklin Älgstigen 17 I 81141 Sandviken 026-259655 par.backlin@lg.se

Gestrike-RESONANS

Gästriklands Spelmansförbunds medlemstidning

Ansvarig utgivare är GSFs ordförande Michael Müller, se ovan

TIDNINGSREDAKTION:

Michael Müller se ovan

Bengt-Erik Malmberg Brobyvägen 35 81290 Storvik 0290-10452 bengtgerik@telia.com

Mikael Nykäsenoja Sanderängsg. 38 81134 Sandviken 026-258515 mikael.nykasenoja@sandviken.se

Bertil K Persson Övre Backbergs v.13 81293 Kungsgården 0290-37966 bertil_k40@hotmail.com

(Läckert foto från Kalvsnäs)

Spelträffar och stämmor ger gemenskap. Kolla vad kul vi hade förra sommaren ex i Kalvsnäs

Sommarkalendarium i Gästrikland 2004.

Juni

- 3 tors kl 19.00 Wij Valsverk, Ockelbo Vär(l)den i Ockelbo Kulturskolan och Ale Möller med vänner
5 lör kl 14-16.30 Spelträff Tolvfors. Musik och grillning
14-19 må-lör **Zornmärkesuppspelningar** i Högbo. Se separat artikel.
30 onsdag kl 19 Spelträff hos Herous i Stålbo

Juli

- 3-4 lör-sön Delsbostämman
5 mån kl 17-01 Folk o Dans i Svaben. Svabensverk se www.ovanaker.se/svaben
7 ons Bingsjöstämman
14 ons kl 18 Gruvbergets Kapell: konsert med Albertssons musikgrupp
15 tors kl 18 Wij Valsverk: konsert med makedonska Synthesis
16 fre Oklagård Lillstämma och konserter samt logdans
17 lör kl 15 Lingbo Hbg kl 15: Lindbladstämman och logdans
18 sön kl 19 Wij Valsverk konsert: Jonas Knutsson & Johan Norberg
21 ons kl 19.30 Åmots kyrka konsert: Folkmusikmöte Frankrike/Jämtland
25 sön kl 15 Hamrånge Hbg: Konsert med Kvinnfolk
29 tors kl 19 Jädraås hytta : Jazz i folkton med Hornton
Se www.folkmusikfesten.nu for komplett program och ändringar

Augusti

- 7 lör Spelmansstämma Gammelgården Torsåker. Konsert, logdans.
6-8 fre-sön Spel & sångkurs i Oslättfors.
7 lör kl 19.30 Oslättforskonsert: Anders Larsson sång & Patrik Andersson fiol.
13 fre Konsert, Österfärnebo Linnea Lund & Adriakvartetten
15 sön Byss-Kallestämman, Älvkarleby
18 ons kl 19 Spelträff i Kalvsnäs, Kvarnen
21 lör kl 14-17 Vretasstämman, Vretas gammelgård i Valbo. Kvällsspel i stuga !
21 lör Kurser, konserter, Hedesunda,
21 lör Österfärnebo kyrka, körkonsert: Berget & Älven
22 sön kl 12-15 Tärnsjö Hembygdg, Gränsträff för spelmän och dansare
29 sön kl 13.00 Spelmansstämma , Drömfabriken, Sandviken

I staden Gevalia kan man få oväntat besök

En av många ”Vart tog du vägen-artiklar”

I mitten av mars kom ett mail om att ”*Jag kommer till Gävle nästa vecka. Har du lust att träffas ?*” Då jag såg avsändaren tänkte jag på att vi sist träffades som hastigast vintern 1988 på Umeå Folkmusikfestival. Men första gången jag stötte på detta oväntade besök var i en liten enspaltare i Arbetarbladet. Det kan ha varit runt 1980. Det var en gymnasieelev som tillfrågades om vilken musik han gillade bäst.

–*Det är folkmusik som är bäst*, svarade den då uppenbarligen ”nyfrälste” 16-åringen från Ockelbo. Detta var ett högst ovanligt svar vid den tiden av en ungdom, även om den första Folkmusikvågen fortfarande surfade för fullt.

Därefter fick jag lära känna honom genom hans spelande i Ockelbo spelmanslag där även Pär Ståhlberg, Anders Woxberg och Ove Andersson samsades om utrymmet. Nu börjar nog en del minnesgoda fatta att det var Björne Lindberg som hade tagit kontakt.

–*Du är välkommen, hör av dig på mobilen*, var mitt svar. Måndag den 15 mars stod han där på garageuppfarten i Stigslund. En kortklippt, lång och gänglig man i sina bästa år. Efter lite god mat och en öl så berättade vi för varandra vad som hänt oss under de 15 år vi inte setts.

Björne försvann iväg från Gästrikland till Malungs folkmusikkurser och där träffade han sin fru. De drog sedan till Norrlands inland en kort tid innan de hamnade i Umeå. Den staden har de varit trogna sedan dess. De har fyra barn som håller på att bli ungdomar och bor i hus i södra delen av staden. Björne arbetade under början av 90-talet inom omsorgens boende och även inom psykiatrin. Men runt 1995 började han läsa in grundkurser i analog och digital elektronik, datakommunikation och nätverk och efter några års läsande började han undervisa på Universitetet. Numera är han fast anställd på Institutionen för tillämpad fysik och elektroteknik som universitetsadjunkt. Där läser man till elektroingenjör som sysslar med kodlås, personatorer, mikro vågsugnar, bilelektronik, ja kort sagt all datateknik som sitter i dagens maskiner.

Varför åka till Gävle i mitten av mars 2004 ?

För att återvända till en ”gammal brottsplats” som det heter. Björnes gamla gymnasium Polhemskolan hade en informationsdag om eftergymnasiala studier och det ingår i Björnes arbetsuppgifter att arbeta med rekrytering av studenter till institutionen. Den ovan nämnde ”nyfrälste” 16-åringen gick runt 1980 på Polhemskolans teknikvariant av naturvetenskapliga linjen. I yrkeslivet har han alltså funnit sin plats inom det område där intresse fanns redan under gymnasietiden.

Musiken och låtarna då ?

Det är klart att man under så lång tid på annan ort spelar massor av annan folkmusik än den Gästrikländska, men under kvällen lopp visades ingen ringrost fram. Vi trivdes gott tillsammans med varandras spel och alla Ockelbolåtarna: Brudmarschen efter Lindkvist, Ockelbogubbarnas favvo, Skrammelpolskan, Måkan emot´n, brudpolska från Skog, gånglåten ”Grovt & grannt”, Vallpigan, lilla skänklåten, Spelstinas polska och ett otal andra hits.

Den musikaliska ådran hos Björne har gått vidare till alla fyra barnen. Tre spelar som spelar fiol och en spelar cello. De har lärt sig via Suzukimetoden och spelar bla med i Umeå Musikskolas tre spelmanslag ”Folknytt”, ”Folkhettan” och ”Folkfräs”. Dessutom är något av barnen med i ”Appendix”, där all folkmusik utom svensk spelas..... Burträsklägret och den påföljande stämman är en given sommaraktivitet för familjen, men vi hälsar dem välkomna ner hit under alla sommaraktiviteter som redovisas på annan plats i Resonans.

Björne får man kontakt med via mail på bjorne.lindberg@tfe.umu.se . Varför inte titta förbi på väg norrut ?

Undrar Michael Müller

(Vänd blad så får ni se Björne)

Zornmärkesuppspelande resultat i Gästrikland

Det har ju hänt redan tidigare i historien att spelmän i landskapet fått brons och silvermärken efter uppspel inför jury. Här följer en genomgång av de namn jag lyckats få tag i via Zornmärkesnämnden. De har förteckningar över vilka som fått olika utmärkelser. Dock inte 100 % kompletta. Ni, kära läsare, får gärna komplettera nedanstående till mig, så ska jag vidarebefordra till nämnden.

Bakgrund till Zornmärket

Anders Zorns initiativ till spelmanstävlingarna i Gesunda 1906 följdes av flera tävlingar där de i Mora, på Sandängarna 1907 kanske är de mest kända. Diskussionen om tävlande i musik och rättvisa bedömningar fanns redan vid den tiden. Man kallade följaktligen till en Riksspelmansstämma på Skansen 1910 den 6-8 augusti, dit de främsta representanterna från de flesta landskapen bjöds. Där tävlade man inte utan spelade bara upp inför publik, en slags spelmanskonsert. Som ett minne från detta evenemang skapade Zorn ett silvermärke som utdelades till deltagarna. Märket avbildar fiol, spelpipa och bockhorn inom en lagerkrans. Det utarbetades av artisten Victor Andrén och utfördes av juvelerare "Hallberg". Man bjöd in ett sjuttiofemtal representativa spelmän från de flesta av Sveriges landskap. Från Gästrikland bjöds Henrik Lönnberg, Järbo. Det står så här om honom: *"Elev av en framstående gammal spelman, Skoglund, som var född 1807 i Helsingland, men sedan sitt 14 år vistats i Gästrikland. Repertoar: (efter Skoglund samt en gammal gestrikespelman vid namn Berg). Polskor, deribland "Fernebobruden", så benämnd efter en kvinna från Fernebo som miste sin brudgum samma dag, hon stod brud, och därmed sitt förstånd. Sedan var hon under sin återstående lifstid stadd på vandring i Fernebo, och angränsande socknar, ständigt lefvande i den föreställningen att hon stod brud och, så godt hon förmådde, utpyntad som brud i grannlåt. Vid sina besök i stugorna, började hon, så snart hon kommit in, sjunga och dansa denna polska, som skall ha varit hennes brudlåt. Till polskan (i dur), som är af 1/8-delstypen har sedemera diktats en visa, som skildrar brudens olyckliga öde. Denna visa sjöngs allmänt i Sverige på 60 och 70-talen.*

Vidare »Rikorpipolskan (16-dels typ, d-moll), som L. hörde en gammal skomakare sjunga, när denne var på väg att hälsa, på gubben i Rikorpisgården (Gästriklands Finnmark). På återvägen var skomakaren (efter traktering) upprymd och sjöng då en annan polska (i dur). Af Lönnbergs polskor må vidare framhållas, förutom gånglåtar och valser, en g-molls polska, efter Berg (förekommer jämväl i Hälsingland och Medelpad) samt två c-durs polskor, s.k. brudpolskor, efter hvilka de två första officiella polskorna dansades, innan dansen blef fri». Lönnberg spelade upp som nr två på söndagen, direkt efter Nörstmo-Halvar från Malung. Med repris på måndagen den 8 augusti.

Stor tävling

1912 var den sista riktigt stora spelmanstävlingen i landet. Bland de 91 fiolspelmännen märktes en okänd Gustaf Jernberg, då nyligen nerflyttad till Tierp från Lingbo. En man i sin krafts dagar, 31 år gammal, men småbarn i hemmet och familj att försörja. Gustaf vann den tävlingen med lånad stråke och besegrade därmed storheter som Hjort-Anders, August Bohlin m fl. Han gjorde också bekantskap med spelmän och den framväxande spelmansrörelsen. Tillsammans med sönerna Herbert och Anton blev Jernbergstrion ett begrepp på 1920-30-talet. Otaliga framträdanden på stämmor och även i radio gjordes av trion. På "Riksspelmansstämman och Folkdansarmötet" 1920 på Skansen var Lönnberg återigen Gästriklands representant, medan uppländska spelmän inte deltog alls. Den sista "Riksspelmansstämman" hölls på Skansen 5-11 augusti 1939. En mängd aktiviteter genomfördes under dagarna, varav stämman bara var en del.

Uppland var representerat av bl a Gustav, Herbert och Anton Jernberg och Gästrikland söndagen den 6 augusti av Joel Rådberg, Sandviken.

I början av 1930-talet fick Svenska Ungdomsringen som bildades 1920, efter förfrågan, rätten att använda sig av Zorns märke. Uppspelningar inför en jury för att få sig märke och eventuell titel tilldelad började 1933. Uppspelningarna organiseras av Sv Ungdomsringen, bl a därför att de har rätten till märket samt att SSR, Sveriges Spelmäns Riksförbund inte bildades inte förrän 1946. Uppspelningarna görs varje år på olika ställen och följande Gästrikar har fått märken i olika valörer (uppdatera mig gärna !). Guldmärket, vilket delas ut för förtjänstfulla insatser har Anton Jernberg fått 1980. Där inget annat står spelades fiol.

1946 Stockholm

Erik Olov Eriksson silver
Joel Rådberg silver
Erik Skogh brons

1948 i Malung och Stockholm

Bengt Åsbrink silver
Rune Lundqvist silver
Erik Skogh silver (egen utsago, protokoll finns ej)

1950 Leksand

Nils Byman brons

1952 Karlstad

Georg Johansson brons

1954

Olof Pettersson brons

1957 Karlstad

Arne Jansas Eriksson silver
Olle Forsberg diplom, före brons
Gunhild Löf silver

1965 Örebro

Gunnar Höglom silver

1972 Gävle

Stig Sjödin brons

1979 Ransäter

Urban Welén brons

1976 Mora, Gesunda

Tony Wrethling silver
Kjell Nordlöf brons

1981(?) Härnösand

Anders Gill, Brons

1991 Delsbo

Anders Woxberg
brons, harpa,
(samt 1993 diplom
efter brons)

1998 Delsbo

Malin Månsson brons

1999 Arvika

Lasse Eriksson,
brons munspel

2003 Västerås

Gunnar Persson brons durspel
Göran Hed diplom
före brons klarinett

Hur blir det i Högbo då ?

Det blir bra, bara du kommer. Programpunkter varje kväll i Lusthuset eller i Kvarnen. Oftast kl 19.00 men to och fre även kl 20.30. Dessemellan, därefter och samtidigt hoppas vi i GSFs styrelse att du kommer och buskpelar, trivs och fikar lite. Var med och skapa en skön miljö för dig, kompisarna och besökande. Kvarnen och miljön där ikring finns till förfogande med mat, dryck och musikaliska möjligheter.....varje kväll i veckan från måndag.

På lördag kl 14.00 blir det spelmansstämma med invigning, allspel, uppspel av nya riksspelmän, en konsert, mm. Välkomna !

Program för Zornmärkesuppspelningar i Högbo 14-19 juni 2004

Måndag 14 juni

- kl 13.00-17.00 Uppspelning inför jury
- kl 19.00 Konsert i Kvarnen **Irländsk afton** Jimmy Johansson m fl

Tisdag 15 juni

- kl 09.00-17.00 Uppspelning inför jury
- kl 19.00 Konsert i Lusthuset **Dunderdon, en gnistrande konsert**

Onsdag 16 juni

- kl 09.00-17.00 Uppspelning inför jury
- kl 19.00 Konsert i Lusthuset **(Zorn)Utmärkta Gästrikar**

Torsdag 17 juni

- kl 09.00-17.00 Uppspelning inför jury
- kl 19.00 Konsert i Lusthuset **Över generationer** trad i Gästrikfamiljer
- kl 20.30 Konsert i Kvarnen **Torsåkerskt blågräs** frodigt och saftigt

Fredag 18 juni

- kl 09.00-17.00 Uppspelning inför jury
- kl 19.00 Konsert i Kvarnen: **Visor i Gästrikland**
Susanne Rosenberg solo
- kl 21.00 Konsert i Kvarnen **Skrönor från bruket**
Sandvikens spelmanslag spelar i olika tonarter

Lördag 19 juni

- kl 14.00 Invigning av spelmansstämman vid Spelkullen
- kl 14.30 Allspel
- kl 15.00 Utdelning av Zornmärken, uppspelning
därefter konsert med **Järngänget**
- kl 18.00 Middag och fest, buskspel, kanske näcken kommer.....

Kom och medverka till att göra veckan minnesvärd, varje kväll och på Riksspelmansstämman lördag eftermiddag/kväll.

Som ni märker så är antalet bilagor med detta utskick stort. Ni får mycket information, som medlemmar i GSF. Vår kassör Bertil Månsson väntar dock alltjämt på de som inte betalat årets medlemsavgift som bl a gör det möjligt att informera er.

Som redaktör får jag flertalet medlemstidningar i olika spelmansförbund och jag tror vi ligger bra till i kvalitet och innehåll. Många förbund har endast ett vikt A3-blad och inga foton.

Antalet utgivna låtar i lösbladsform är snart uppe i 200 st. Några fick ni med detta utskick ytterligare några nya nutida låtar. Vi kollar upp dem på halvårsmötet som hålls i Högbo, troligen söndagen den 31 oktober. Ni äro nu kallade. Det blir samvaro och låtutläring samt föredrag om gamla gästrikospelmen med frågesport.

Mycket är på gång. Nämnts har Sandvikarnas och GUFs CD. Vad ni inte vet är:

att en film görs om spelmanen Stig Sjödin.

att Göran Hed är otroligt aktiv på klarinettfronten. Han har med datorns hjälp rensat gamla bandinspelningarna med Erik Hartwig samt Oscar Eklund/Arne Jansas. Dessa har sedan "pitchats" med datorns hjälp så att alla låtarna ligger på ett normalt a. Vi planerar att göra en CD-utgåva på 200 nummerade ex inom snar framtid.

Därtill ska Göran spela upp för Zornmärket igen och även vara med i två av programpunkterna under veckan.
att förutom en klarinett-cd så planeras återigen en notutgåva med landskapets bästa klarinettlåtar. Undra vilka det bliroch framför allt när det kommer ut ?

För övrigt kan jag avslöja att "Ockelbogubbarnas favoritpolska" inte längre är den "enda" i andra landskap spelade gästrikelåten. På Hovrastämman hördes lösbladar'n nr 166, populärt kallad "Gazaremsan", mycket ofta i stenhårt rocktempo. Lörk-Olle har nog redan förvånat, kanske förtjust vänt sig i sin grav. Annars är nog Gruvlåten och några Lindbladslåtar också ofta spelade "utbys".

Fotona är borttagna av någon anledning... synd.